

Taitoluistelija Kamila Valijevan dopingtapaus sosiaalisessa mediassa

22.6.2022

Onerva Puhakka

oaeluk [a] utu.fi

Digitaalinen kulttuuri

Turun yliopisto

Yleiskatsaus dopingkohoun

Pekingin vuoden 2022 talviolympiakisat jättivät luultavasti monien mieleen ristiriitaisia tunnelmia. Kisoissa koettiin niin historiallisia hetkiä kuin kohahduttavia tapauksiakin, jotka herättivät huomiota sosiaalisessa mediassa. Yksi urheiluyleisöä kohahduttanut tapahtuma oli venäläisen taitoluistelija Kamila Valijevan dopingepäily. Tässä näkökulmatekstissä tarkastelen, miten urheilua seuraava yleisö vastaanotti Kamila Valijevaa koskevat dopinguutiset. Eri sosiaalisen median alustoilla käytyä suomenkielistä keskustelua seurattuani valitsin nostaa esiin Yle Urheilun Instagram-julkaisut kommentteineen. Kiinnostavaa on, vaikuttavatko urheilijan ikä, sukupuoli ja kansalaisuus hänestä käytävään keskusteluun sosiaalisessa mediassa.

Uutisointi dopingtapauksen ympärillä on usein tunnepitoista, spekulatiivista ja värikästä – erityisesti, kun on kyse huippu-urheilusta. Julkisessa keskustelussa tapahtumia merkityksellistetään dopingin ja urheilun lisäksi myös muiden aiheiden ja näkökulmien kautta. (Virsu 2007.) Nyt käsittelemäni tapauksen Kamila Valijeva on vuonna 2006 syntynyt venäläinen taitoluistelija, joka on nuoreen ikäänsä nähden saavuttanut muun muassa useita maailmanennätyksiä, arvokisamitaleja ja nyt Pekingin olympialaisissa neljännen sijan. Luistelun 3-vuotiaana aloittanut Valijeva kuuluu Eteri Tutberidzen valmennettaviin.

Valijeva antoi joulukuussa 2021 positiivisen dopingnäytteen (ks. esim. Yle Urheilu 11.2.2022). Näytteen tulos selvisi vasta Pekingin talviolympiakisojen aikana. Dopingkäryn käsittely on tämän tekstin kirjoitushetkellä vielä kesken, mutta Valijevan tapaus on nostanut yleiseen keskusteluun myös taitoluisteluun ajankohtaisesti liittyviä muita ongelmia, kuten kilpailujen ikärajan. On pohdittu, onko 15-vuotias urheilija Valijeva itse vastuussa tapahtuneesta? Ja millainen on valmentajien, lääkäreiden ja muun taustajoukon rooli? Näitä kysymyksiä ovat esittäneet niin

urheilun asiantuntijat, lehdistön edustajat kuin myös sosiaalisen median kautta urheilua seuraava yleisökin.

Venäjän dopinghistorian vaikutukset nykyurheilukulttuuriin

Verho venäläisen urheilun edessä alkoi rakoilla vuonna 2014, kun julkisuuteen tuli tieto, että Venäjän valtio tukee systemaattisesti maan yleisurheilijoiden dopingin käyttöä. Esiin tulleita tietoja alettiin tutkia Maailman antidopingtoimiston Wadan toimesta ja selvisi, että Venäjän dopingohjelma on valtionrahoitteinen. Venäjä suljettiin pois kansainvälisistä yleisurheilukilpailuista. Vuonna 2016 selvisi, että ainakin 15 Sotshin talviolympialaisiin osallistunutta venäläisurheilijaa oli osallisena Venäjän valtiojohtoiseen dopingohjelmaan. Kanadalainen professori ja asianajaja Richard McLaren ja hänen tutkimusryhmänsä saivat todistettua, että kyse tosiaan oli laajan valtiojohtoisen dopingohjelman noudattamisesta. McLarenin mukaan Venäjän urheiluministeriö oli mukana dopingtulosten manipuloimisessa. (Ks. esim. Yle Urheilu 17.12.2020.)

Tämän jälkeen jokainen lajiliitto määräsi itse venäläisten urheilijoiden osallistumisesta kilpailutoimintaan. Rion olympiakisoissa Venäjä ei saanut kilpailla yleisurheilussa, mutta useimmissa muissa lajeissa kyllä. Kansainvälinen Paralympiakomitea eväsi Venäjän osallistumisen Rion paralympialaisiin kokonaan. Venäläisurheilijat ovat olleet viime vuosina eri arvokisoissa erityisen tarkkailun alla ja esimerkiksi Pyoengchangin talviolympialaisissa he kilpailivat olympialipun alla ilman maatumuksia. Toistaiseksi venäläiset urheilijat eivät saa kilpailla oman lippunsa alla ainakaan vuoden 2022 joulukuuhun saakka. (Ks. esim. Yle Urheilu 17.12.2020.)

Näkykö Venäjän kommunistinen menneisyys nykypäivän urheilumaailmassa? Kommunistiset valtiot ovat useissa tapauksissa esimerkiksi tarjonneet kokopäiväiselle urheilemiselle rahoituksen ja välineistön. Myös Venäjä on kommunistisen ajan jälkeen joutunut tekemään valintaa sen välillä, kuinka vahvasti mennä mukaan länsimaalaiseen, kaupalliseen urheilujärjestelmään. (Riordan & Salmi 2008.) Voiko Venäjän dopingtapauksia siis selittää historian kautta? Ehkä tai ainakin menneisyys tuo perspektiiviä myös Pekingin kisojen aikaisille tapahtumille. Urheilu voi pyrkiä puhtauteen, vilpittömyyteen ja puolueettomuuteen, mutta siihen vaikuttavat silti kiistämättä poliittiset päätökset sekä kulloinenkin yhteiskuntajärjestys.

Sosiaalisen median kommentit dopinguutisointiin

Tarkastelin Kamila Valijevan dopingtapausta Yle Urheilun Instagram-päivitysten ja niistä nousseiden kommenttien kautta. Uutiset koskivat esiin tullutta Valijevan dopingepäilyä ja sitä, että dopingepäilystä huolimatta Valijeva sai jatkaa kilpailemista Pekingin olympialaisissa. Yle Urheilun Instagramissa julkaistut uutiset saivat aikaan runsasta keskustelua, joskin kommentit olivat esimerkiksi Facebookiin verrattuna tyyppillisesti hieman lyhyempiä.

Kuva 1. Yle Urheilun Instagram-sivun kommentteja Valijevan dopinguutisen jälkeen. Lähde: Kuvakaappaus Yle Urheilun Instagram-sivulta 9.2.2022.

Dopingepäilyä koskeva, Instagramissa julkaistu uutinen sai osakseen muun muassa seuraavia sarkastisia kommentteja: "Hupsista!", "Yllättyneitä?". Kommenttien perusteella voisi olettaa, etteivät Valijevaan kohdistuneet dopingepäilyt tulleet sosiaalisen median urheiluyleisölle kovinkaan suurena yllätyksenä. Tämän ryhmän kommentteissa viitataan myös Valijevan kansalaisuuteen, jonka voikin nähdä toimivan tällaisten kommenttien vaikuttimena. Toisen kommenttiryhmän muodostavat Valijevaa säälivät ja häneen sympatiaa kohdistavat kommentit. Tämän ryhmän kommentit ovat tyyliltään "voivottelevia" ja ne vaikuttavat ymmärtäväsiltä. Joukossa on myös Valijevan ikään kohdistunutta pohdintaa, eikä Valijevaa kommenttien perusteella pidetä syyllisenä, vaan pikemminkin tilanteen uhrina.

Kuva 2. Uutinen, jossa kerrotaan Valijevan jatkavan olympiakisoissa. Lähde: Kuvakaappaus Yle Urheilun Instagram-sivulta 14.2.2022.

Yle Urheilun Instagramissa julkaisema, dopingepäilysten kohteena olevan Valijevan jatkoa meneillään olleissa olympiakisoissa koskenut uutinen kirvoitti laajemmin kommentteja ja toisistaan poikkeavia mielipiteitä. Julkaisun kommenttiosiossa pohdittiin muun muassa, miksi urheilija saa jatkaa kisoissa ja miksi taitoluistelija on edes käyttänyt dopingia. Keskustelua virisi dopingin käytöstä ylipäättään ja sen ”hyödyistä” nimenomaan taitoluistelussa. Dopingin arveltiin auttavan sekä luistelusuorituksessa että harjoituksista palautumisessa. Kommentit kohdistuivat lisäksi jälleen urheilijan nuoreen ikään ja sen tai jonkun muun seikan päivittelyyn.

Kommenttien perusteella urheiluyhteisö vaikutti olevan hyvin selvillä tapahtuneesta ja jotkut myös täydensivät uutisnostoa esimerkiksi tiedoillaan dopingin vaikutuksista urheilusuoritukseen. Joukossa oli sekä sävyltään neutraaleja kommentteja että erilaisilla mielipiteillä väritettyjä versioita tapauksesta. Valijevan kansalaisuus sai osakseen passiivis-aggressiivista kommentointia, mikä tuntuu havaintojeni perusteella olevan melko tavallista suomalaisen urheiluyhteisön keskuudessa.

Taitoluistelun epäkohdat suurennuslasin alla

Valijevan dopingtapaus sai Pekingin olympialaisten aikana runsaasti julkisuutta. Kun tarkastelin sosiaalisen median kommentteja ja keskusteluja aiheesta, huomasin urheilijan iän ja kansalaisuuden vaikuttavan tapaukseen suhtautumiseen. Valijevan nuori ikä toi keskusteluun empaattisia, sääliä ja ymmärtäviä kannanottoja – kansalaisuus puolestaan jokseenkin piikittelevää ja negatiivista kommentointia. Urheilijan sukupuoli mainittiin myös kommentteissa, mutta mielestäni sille ei annettu vastaavaa painoarvoa kuten iälle ja kansalaisuudelle. Tyypillisimmin sukupuoli tuli esiin ”Voi tyttörukkaa” -tyyppisissä kommentteissa.

Näiden tapahtumien johdosta on lajin sisällä joka tapauksessa alettu keskustella kilpailukulttuuriin liittyvistä eettisistä ongelmista. Julkisuudessa on kuultu asiantuntijoiden lausuntoja aiheesta, kun esimerkiksi entinen taitoluistelija Kiira Korpi on ottanut vahvasti esille lajiin liittyviä haasteita. Korpi toi esiin myös Venäjän valtiojohtoisuuden dopingin käytössä (ks. esim. Yle Urheilu 17.2.2022). Nuoret urheilijat eivät välttämättä ole henkisesti valmiita arvokisojen tuomille paineille. Toisaalta voidaan myös pohtia, onko alle 16-vuotiaiden osallistuminen taitoluistelun aikuisten arvokisoihin jollain tavalla väärin myös lajin aikuisia kilpailijoita kohtaan. Valijevan tapaus tuo esiin pinnan alla kyteneitä haasteita ja niiden käsitteleminen saattaa johtaa viisaampaan päätöksentekoon, millä voi olla vaikutusta koko lajin tulevaisuuteen.

Richard W. Pound (2020) on käsitellyt Venäjän dopingkäytäntöjä artikkelissaan *The Russian Doping Scandal: Some Reflections on Responsibility in Sport Governance*. Artikkelissaan Pound painottaa velvollisuuden ja vastuun merkitystä niin kilpailuja järjestettäessä kuin urheiluun liittyviä päätöksiä ja sääntöjä tehdessä. Pound tuo esille myös huippu-urheilun kansanterveydellisen merkityksen. Taitoluistelijat ovat olleet esille mediassa ennenkin rankkojen ja joskus myös epäasiallisten ja epäinhimillisten valmentamismetodien ja harjoittelukulttuurin johdosta. Urheilijat, joita pidetään terveyden esikuvina, voivat olla niin fyysisesti kuin henkisestikin vaurioituneita. Urheilukulttuurin olisikin aika kulkea eteenpäin kohti terveempää ja reilumpaa urheilujohtamista. On tärkeää, että entiset taitoluisteluammattilaiset kertovat rehellisesti kokemuksistaan ja kohtaamistaan epäkohdista lajin parissa. Urheilumaailmalla on nyt näytön paikka ja ennen kaikkea mahdollisuus parantaa lukuisten nuorten, ja erityisesti nuorten naisten, elämää. Vaikutukset voivat olla mittavat, kunhan vastuuta kannetaan paremman tulevaisuuden eteen yksi päätös, sääntö ja ratkaisu kerrallaan.

Lähteet

Kaikki lähteet tarkistettu 22.4.2022

Kamila Valijevan Wikipedia-sivu. https://fi.wikipedia.org/wiki/Kamila_Valijeva

Pound, Richard W. 2020. "The Russian Doping Scandal: Some Reflections on Responsibility in Sport Governance." *Journal of Olympic Studies* 1 (1): 3–11.

<https://doi.org/10.5406/jofolympstud.1.1.0003>

Riordan, James, & Anna-Maria Salmi. 2008. "Kommunismmin Vaikutus Urheiluun". *Idäntutkimus* 15 (4): 3–17. <https://journal.fi/idantutkimus/article/view/80567>.

STT. 2022. "Dopingkohussa murtunut taitoluistelija Kamila Valijeva, 15, julkaisi tunteikkaan somekirjoituksen – "Olen ikuisesti kiitollinen"". *Ilta-Sanomat* 21.2.2022.

<https://www.is.fi/olympialaiset/art-2000008632103.html>

Virsu, Ville. 2007. "Sosiaalisten ongelmien retoriikkaa: Tapaus doping." *Virittäjä* 111 (3), 346–366.

<https://journal.fi/virittaja/article/view/40587>

Yle Urheilu 17.12.2020. Visuri, Roope. "Oletko pudonnut jo kärryiltä Venäjän dopingskaandalista?"

Yle Urheilu avaa, mitä kaikkea härskistä huijauksesta on paljastunut kuuden vuoden aikana."

<https://yle.fi/urheilu/3-11703108>

Yle Urheilu 11.2.2022. "Vahvistus: Venäläinen taitoluistelija Kamila Valijeva, 15, on jäänyt kiinni dopingin käytöstä". <https://yle.fi/urheilu/3-12312760>

Yle Urheilu 17.2.2022. Palvaila, Jaakko. "Kamila Valijevan valmentaja tylytti rajusti nuorta tähteään – liikuttunut Kiira Korpi otti tiukasti kantaa: "Näin ei olisi pitänyt tapahtua"".

<https://yle.fi/urheilu/3-12322408>

Yle Urheilu 2022, Instagram-julkaisu 9.2.2022. <https://www.instagram.com/p/CZxKVRGNjzR/>

Yle Urheilu 2022, Instagram-julkaisu 14.2.2022. <https://www.instagram.com/p/CZ9bQA9IJ0o/>